

Sygn. akt I PK 121/11

POSTANOWIENIE

Dnia 19 stycznia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa M.R.

przeciwko T. Śląskim Spółce Akcyjnej

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 stycznia 2012 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Spółecznych

z dnia 14 kwietnia 2011 r.,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2011 r. oddalił apelację wniesioną przez pozwaną T. Śląskie Spółkę Akcyjną od wyroku Sądu Rejonowego z dnia 16 grudnia 2010 r., mocą którego zasądzono od pozwanej na rzecz powoda kwotę 13.206,60 zł tytułem odszkodowania, nadając wyrokowi w tym zakresie rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 1.000 zł, a także zasądzono od pozwanej na rzecz powoda koszty sądowe oraz oddalono powództwo w pozostałej części.

Pozwana Spółka wywiodła skargę kasacyjną od wymienionego wyroku i opierając ją na obu podstawach kasacyjnych (naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 45 k.p., a także naruszenia prawa procesowego,

które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.) wniosła o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, a gdyby podana podstawa naruszenia przepisów postępowania okazała się nieuzasadniona o „uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa”. Pozwana domagała się ponadto zasądzenia na swoją rzecz od powoda kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym.

W skardze kasacyjnej został zawarty wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania „z uwagi na fakt, iż skarga jest oczywiście uzasadniona”. Skarżąca zakwestionowała przy tym dokonaną przez sąd wykładnię art. 45 § 1 k.p., a ściślej wykładnię występującej w tym przepisie klauzuli generalnej (zwrotu niedookreślonego) „wypowiedzenia nieuzasadnionego” oraz podniosła, że jej zdaniem wykładnia wymienionego przepisu powinna być dokonana z uwzględnieniem gwarantowanej konstytucyjnej wolności działalności gospodarczej. Skarżąca powołała się równocześnie na pogląd prawny zawarty w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2009 r., II PK 251/08 oraz stwierdziła, że w jej ocenie utrata zaufania do pracownika jest kwestią subiektywną, a sąd ma badać nie tyle fakt utraty zaufania przez pracodawcę, ile istnienie przyczyn go powodujących. Nie tyle istotna jest sama utrata zaufania pracodawcy do pracownika, co przyczyny, które ją spowodowały. Jeżeli zaś przyczyny utraty zaufania do pracownika są prawdziwe, obiektywne i racjonalne, to mogą uzasadniać wypowiedzenie. Zdaniem skarżącej przez nieuzasadnione wypowiedzenie uznaje się takie, które nastąpiło z innych przyczyn niż wskazane, bądź w ogóle nieistniejących. Tymczasem w rozpoznawanej sprawie nie zostało stwierdzone, iż przyczyna wskazana w oświadczeniu o wypowiedzeniu była pozorna, ani by w ogóle nie istniała. Sąd zakwestionował jedynie to, czy ustalone w procesie fakty uzasadniały podaną przyczynę wypowiedzenia.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1),

istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Jeśli więc wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, poprzez odwołanie się do art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jak w rozpoznawanej sprawie, wskazuje na oczywistą zasadność skargi, to w jego uzasadnieniu powinny znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona wówczas, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002, nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003, nr 18, poz. 437), jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy jest ono z góry widoczne dla każdego prawnika, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej, gdy jest zupełnie pewne i nie może ulegać żadnej wątpliwości, gdy podniesione zarzuty naruszenia wskazanych przepisów są zasadne *prima facie*, bez dokonywania głębszej analizy tekstu tych przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia (por. postanowienie

Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491 538), gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963, nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego wniosek pozwanej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełniał tak rozumianych kryteriów. Nawet pobieżna lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku musiała bowiem prowadzić do wniosku, że sąd drugiej instancji oparł swoje rozważania prawne na ugruntowanej wykładni art. 45 § 1 k.p., o czym świadczyło odwołanie się przez ten sąd do poglądów zawartych między innymi w wymienionym przez ten sąd orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 1997 r., I PKN 385/97 (OSNAPiUS 1998, nr 18, poz. 538), zgodnie z którym utrata zaufania do pracownika może stanowić przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie umowy o pracę, jeżeli znajduje oparcie w przesłankach natury obiektywnej oraz racjonalnej i nie jest wynikiem arbitralnych lub subiektywnych uprzedzeń. Analogiczne stanowisko zajął zresztą Sąd Najwyższy w powołanym w skardze kasacyjnej wyroku z dnia 31 marca 2009 r., II PK 251/08 (LEX nr 707875), stwierdzając tam, że utrata zaufania do pracownika może stanowić przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie umowy o pracę, jeżeli znajduje oparcie w przesłankach natury obiektywnej i racjonalnej oraz nie jest

wynikiem arbitralnych ocen lub subiektywnych uprzedzeń. Nie tyle istotna jest (więc) sama utrata zaufania pracodawcy do pracownika, co przyczyny, które ją spowodowały. Inaczej mówiąc, jeżeli przyczyny utraty zaufania do pracownika są prawdziwe, obiektywne i racjonalne, to mogą uzasadniać wypowiedzenie. Dodać wypada, iż w tym samym wyroku Sąd Najwyższy podkreślił również, że utrata zaufania pracodawcy do pracownika zajmującego kierownicze stanowisko uzasadnia wypowiedzenie umowy o pracę nawet wtedy, gdy nie można pracownikowi przypisać winy w określonym zachowaniu, jednakże obiektywnie nosi ono cechy naruszenia obowiązków pracowniczych w zakresie dbałości o dobro lub mienie pracodawcy - art. 100 § 2 pkt 4 k.p. W wyroku z dnia 24 lipca 2006 r., I PK 299/05 (OSNP 2007, nr 15-16, poz. 214) Sąd Najwyższy wyjaśnił z kolei, że nie tyle istotna jest sama utrata zaufania pracodawcy do pracownika, co przyczyny, które ją spowodowały. Co już zostało natomiast wcześniej podniesione, uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powodu jej oczywistej zasadności naruszenia przepisów prawa poprzez jego błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie muszą mieć tę cechę, że są widoczne, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, a nadto charakteryzują się sprzecznością wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Jest to istotne zwłaszcza z tej przyczyny, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia tej skargi do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jej oczywistości (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Skarżąca nie wykazała zaś takiej postaci naruszeń przepisów prawa nawet w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych. Dokonana przez Sąd Okręgowy wykładnia przepisu prawa materialnego zastosowanego jako podstawa prawna przyjętego przez ten sąd rozstrzygnięcia w żadnym razie nie mogła więc zostać uznana za sprzeczną z powszechnie przyjętymi regułami interpretacji, skoro odwoływała się do utrwalonych poglądów judykatury.

Podnoszone przez skarżącą naruszenie przepisu prawa materialnego nie mogło być ocenione jako prowadzące do uznania, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, także z tej przyczyny, że zastosowanie przepisów prawa

materialnego zależy od konkretnych okoliczności faktycznych danej sprawy. Prawdopodobieństwo zastosowania przepisów prawa materialnego jest zatem ściśle uzależnione od poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003, nr 18, poz. 437 oraz z dnia 11 kwietnia 2003 r., I PK 558/02, OSNP 2004, nr 16, poz. 283). Sąd Najwyższy nie dokonuje jednak samodzielnie oceny dowodów i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Tymczasem w skardze kasacyjnej pozwana w istocie kwestionuje dokonane przez sąd drugiej instancji ustalenia faktów i ocenę dowodów (o czym świadczy zresztą powołanie w podstawie naruszenia przepisów postępowania art. 233 § 1 k.p.c.). Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być jednak zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Treść i kompozycja tego przepisu sugeruje bowiem, że chociaż generalnie dopuszczalne jest oparcie skargi kasacyjnej na podstawie naruszenia przepisów postępowania, to jednak z wyłączeniem zarzutów dotyczących ustalania faktów i oceny dowodów, nawet jeżeli naruszenia te mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Inaczej mówiąc, niedopuszczalne jest oparcie skargi kasacyjnej na podstawie, którą wypełniają takie właśnie zarzuty (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 76). Oznacza to, że przy merytorycznym rozpoznaniu wniesionej skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy nie mógłby uwzględnić zarzutów dotyczących błędnych ustaleń faktycznych i nieprawidłowej oceny materiału dowodowego, a tym samym przy rozstrzygnięciu zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego byłby związany dokonany przez drugą instancję ustaleniami faktycznymi (powoływany już art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżąca nie wykazała potrzeby rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.